

Dissertatio medica inauguralis, de fluxu lochiorum immodico / quam ... pro gradu doctoratus ... subjicit, Joannes Millar.

Contributors

Millar, John, 1733-1805.
University of Edinburgh.

Publication/Creation

Edinburgi : Apud Sands, Donaldson, Murray, et Cochran, 1757.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/kk5pptb8>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,

DE

Fluxu Lochiorum Immodico :

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. JOANNIS GOWDIE, S. T. P.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICAE decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT,

JOANNES MILLAR, A. & R.

Ad diem 5 Octobris, hora locoque solitis.

Admonent crebrae puerperarum mortes quanto periculo temerariis manibus traduntur, et quam necessaria sit medicinae scientia, si quando diversis causis gestationi non cognatis obstetricium implicetur, quarum periculo occurrere omnino medicorum est. MANNINGHAM.

EDINBURGI:

Apud SANDS, DONALDSON, MURRAY, et COCHRAN.

MDCCLVII.

36764/P

348108

PRAESTANTI ADMODUM VIRO,
GEORGIO BAILLIE,
DE JERRISWOOD,
ARMIGERO:

NEC NON,

AVO SUO,

JOANNI GIBSON, M.D.

TENTAMEN HOCCE MEDICUM,

IN GRATI ANIMI INDICIUM,

EO QUO PAR EST OBSEQUIO,

DICATUM VOLUIT

JOANNES MILLAR.

FRANZISKA ADAMOVNA VILK

GEORGIO BAILLIE

DE JERRIEWOOD

CASH AMOUNT

RECEIVED

PAID TO

JOANNI GIBSON, M.D.

STAMMEN TOTTE MEDICIN

IN GREAT BRITAIN

ED TO THE THE CHURCH

ALBANY VOLLET

JOANNI GIBSON, M.D.

BREVIARIUM CAPITUM.

	Pag.
INTRODUCTIO,	I
CAP. I. <i>De naturali lochiorum excretionem,</i>	3
CAP. II. <i>De fluxus lochiorum immodici signis,</i>	8
CAP. III. <i>De fluxus lochiorum immodici cau- fis,</i>	12
CAP. IV. <i>Fluxus immodici lochiorum praesa- gia,</i>	15
CAP. V. <i>De fluxus lochiorum immodici cura- tione,</i>	18
PARS I. <i>De generali fluxui lochiorum im- modico medendi methodo,</i>	ib.
PARS II. <i>Monita quaedam, ad fluxus lo- chiorum immodici curationem, quatenus a diversis causis, spectantia,</i>	26
EPILOGUS,	29

BIBLIOTHECA CAPITULI

18

INTRODUCTIO

3

CAP. I. De naturalibus libris

8

CAP. II. De libris

12

CAP. III. De libris

15

Digitized by the Internet Archive

in 2018 with funding from

Wellcome Library

18

19

20

21

DISSERTATIO MEDICA,

D E

LOCHIORUM FLUXU IMMODO.

I N T R O D U C T I O.

MISERA videtur foeminarum fors; non solum, quippe, plerisque quibus viri laborant, sed et multis aliis morbis, quorum hi immunes degunt, infelices tentantur. Providus equidem rerum opifex in corporibus foeminarum extruendis summam suam posuit solertiam; quae partes maxime ad generationis officium datae, cum structuram essent concinnam habiturae ac pulchram, eas omni artis molimine paratas esse curavit; longam interim malorum seriem, insignemque morborum catervam, exinde voluit oriri: ut de aliis taceam, quae toedia, quae incommoda, quos morbos secum affert graviditas? quo moerore, qua anxietate, infando quo

A

dolore

dolore excruciantur parturientes? et post partum feliciter enixum, ob lochia tarde aut nimium fluentia, quas non puerperae luunt poenas? Haec omnia cum in foeminis diras edant strages; apud viros certe, medicinae praesertim cultores, dolores earum leniendi morbosque depellendi summam cupiditatem excitare debent.

INTER morbos autem quibus excruciatu-
 fexus amabilis, gravissimus est, tam frequentia
 quam magnitudine, irregularis lochiorum ex-
 cretio; nimium enim ex utero post partum
 profluvium, aut cito foeminam e medio tollit,
 aut mille praebet ansam malis. Lochiorum sup-
 pressio quamvis haud adeo subitam minatur
 perniciem, symptomata secum affert aequae pe-
 riculosa, et, nisi cito adhibeatur medela, *ad
 Stygias certo limite ducit aquas.*

AT cum utriusque mali tractatio, licet brevif-
 sima, vix intra limites hujusmodi tentaminis
 contineri posset; quae praecipua videntur et
 hucusque maxime comperta de immodico lo-
 chiorum fluxu, nunc tantum dicere aggrediar:
 atque, ut haec perspicue atque ordine tradam,
 primo differendum erit, natura monstrante vi-
 am, de regulari lochiorum excretionem: dein
 signa

signa et causas fluxus immodici, et quae de his haberi possunt praefagia, enarrabimus: denique remedia proponemus, quorum ope crudeli hoc morbo laborantibus licet subvenire, ac sanitatem iis, quantum fieri potest, restituere.

C A P. I.

De naturali lochiorum excretionem.

SUPERVACANEUM esset hic loci referre varias et inter se maxime discrepantes medicorum opiniones de natura et origine lochiorum: omni igitur eiusmodi disputatione praeterita; quae maxime perspicua videtur, ac naturae consentanea, hujus rei rationem reddere progrediamur.

AD hunc igitur scopum animum attendenti, sequentia sedulo sunt observanda.

§ 1. “NULLA in toto corpore pars tam numerosa vasorum copia est instructa, ac ipse uterus; quippe qui, testante injectionum artificio, totus ferme est vasculosus: accipit enim vasa et arteriosa et venosa, partim a

“ spermaticis, partim hypogastricis, partim et-
 “ iam ab iliacis *.”

§ 2. “ VASA non recto, sed valde anfractu-
 “ so, tortuoso, et veluti serpentino fluxu, per
 “ uteri substantiam discurrunt †.”

§ 3. “ VENAE arteriis longe sunt capacio-
 “ res, ac valvulis plane destituuntur ‡.”

§ 4. “ Ex his (§ 1. 2. 3.) clare patet, circu-
 “ lum sanguinis, et cum primis refluxum, per
 “ venas uteri valde tardum in statu etiam na-
 “ turali esse; et hinc uterum, prae aliis parti-
 “ bus, nimis humorum congestionibus, vaso-
 “ rum infarctionibus, distentionibus, et hae-
 “ morrhagiis obnoxium existere ac aptissi-
 “ mum ||.”

§ 5. UTERI moles, autem, non vasis sangui-
 feris et serosis solis constat, sed partim quoque
 fibris elasticis, et, uti videtur, vere musculo-
 sis, quae miram distractionem patiuntur, et, re-
 mota causa expandente, insigni, qua praeditae
 sunt, contractilitate, ad pristinum statum re-
 deunt. Hac vi motrice fibrarum uteri recte
 secundumque naturam se habente, liber et
 expeditus fit humorum circuitus per ejus va-

* Hoffman. tom. 3. § 2. cap. 9.

† Id. ibid.

‡ Id. ibid.

|| Id. ibid.

sa, omnesque fere functiones quae ad uterum pertinent, rite peraguntur.

§ 6. UTERUS, (§ 5.) mirifica potentia elastica, qua gaudent ejus fibrae et vasa, incredibilem in modum distendi et explicari, sicut fit in graviditate; ac excreta sarcina, sicque cessante distentionis causa, sponte rursus contrahi, coarctari, et ad pristinum statum ac spatium redigi potest*.

§ 7. DUM in utero gerit mulier, dilatantur sensim vasa omnia eum irrigantia (§ 1.), praecipue venosa (§ 3.); orificia eorum, antea vix visibilia, adeo augentur, ut calamus scriptorius, imo apex minimi digiti, intromitti queat †.

§ 8. VASORUM lumina in uteri cavum hiantia, placentae furculis occluduntur; quo naturae molimine praecavetur ni sanguis ad foetus nutritionem datus per laxa eorum ora labatur.

§ 9. VENAE et arteriae secundarum cum vasis uteri, minime anastomosi, sed appositione potius, communicant: purior et subtilissimus qui ad uterum devehitur sanguis, vasis placen-

* Hoffman. loc. citat.

† Morgagni advers. anat. iv.; Edinb. Physical Essays, vol. 1. artic. 17. & 18.

tae capillaribus absorptus, idoneam foetui tenero nutritionem praebet; crassus vero sanguis per venas uterinas ad matrem redit*.

§ 10. VASORUM dilatatione (§ 7.) foetusque incremento, in magnam molem crescit uterus, venas iliacas comprimit, circulum sanguinis ex membris inferioribus redeuntis quodammodo impedit, imo sanguinis sui ipsius (§ 9.) refluxui remoram utcunque dat †.

§ 11. TEMPORE gestationis peracto, cum jam parturit mulier, contrahuntur et relaxantur vicissim diaphragma et muscoli abdominales, aortam inferiorem comprimunt, sanguinemque versus uterum, jamjam humorum congestionibus infarctum (§ 1. 2. 3. 4. 9. 10.), majore adhuc copia propellunt; adeoque maximam habent sanguinis copiam vasa uterina ipso parturiendi tempore.

§ 12. Excusso igitur onere, placentaque divulgata, sanguis gestationis et parturitionis tempore accumulatus (§ 7. 8. 9. 10. 11.), per vasorum ora (§ 8.) jam patula ilico profluit ad

* Medical Essays, art. 9. § 16.

† Edinb. Physical Essays, vol. 1. art. 17. sub finem.

libram femis, imo aliquando ad libram unam aut alteram *.

§ 13. VASIS autem depletis (§ 12.), omni- que extraneo uteri contractionem impediēte evacuato, fibrae musculares propria sese contrahunt elasticitate (§ 5. 6.), vasa priora sua lumina recuperant, lentisque gradibus ad pri- stinam molem redit uterus.

§ 14. DUM vasorum lumina sensim coar- ctantur (§ 13.), ruber sanguinis color paulif- per in pallidiorem vergit; primo fit coloris lu- ridi, instar loturae carniū; dein humor fero- sus, coeruleus vel fuscus, profluit; postremo liquor lymphaticus, tenuis, pellucidus, rarissi- me viridis, lentius lentiusque destillat. Pro- fluvium hocce, quamvis ad vigesimum usque diem durat, quotidie tamen copia minuitur; sanguis enim vasorum uterinorum (§ 5. 6. 13.) nunc sese contrahentium resistentiam superare impar, per venas iliacas, ab omni compressione (§ 10. & 12.) jam liberas, solita deflectit via.

§ 15. HAEC est (§ 12. 13. 14.) salutaris illa puerperarum evacuatio, quae lochia vulgo nun- cupatur. Causa efficiens hujus profluvii est uteri ejusque vasorum, post foetus et secunda-

* Smellie's midwifery, p. 402.

rum expulsionem, contractio; (§ 6.) ejusdem vero purgationem a fordibus et sanguine recrementitio gestationis et parturitionis tempore accumulatis (§ 11.) pro finali agnoscit.

C A P. II.

De fluxus lochiorum immodici signis.

§ 16. **I**MMODICUS dicitur lochiorum fluxus, cum sanguis aut humores lymphatici copiosius et impetu majore quam in statu naturali (§ 12. 13. 14.) ex utero post partum effunduntur: de nimio autem profluvio haud temere statuendum; hanc enim evacuationem, non frustra, sed ex summa sua bonitate, puerperis dedit benignus naturae parens; ut vaporum nempe suffocationi (§ 15.), uteri inflammationi, dirisque hinc prodeuntibus malis, obviam iret. A symptomatibus igitur potius quam a fluxus copia aut duratione judicandum est; foeminae enim robustiores sine ullo incommodo magnam patiuntur evacuationem, dum in periculo mortis versantur delicatulae, ex parvo admodum impendio: quare, uti optime dixit medicorum

medicorum princeps, Τὰ χωρέοντα μὴ τῷ πλήθει τεκμαίρεσθαι, ἀλλ', ὡς ἂν χωρήῃ, οἷα δεῖ, καὶ φέρει ευφόρως· καὶ, ἕκαστ' ἕως δεῖ μέχρι λειποθυμίας ἄγειν, καὶ τῆτο ποιεῖν, ἢν ἐξαρκέσῃ ὁ νοσέων *.

ITAQUE re ipsa moniti, ad symptomata fluxus immodici jam progrediamur.

§ 17. EST, primo, hujus morbi species quae paucis admodum stipatur symptomatibus; in ea enim tanta copia et violentia ex vasis uterini prorumpit sanguis, ut labefactentur subito aegrae vires, exhauriatur liquidum vitale, in syncopen cadat misera, morsque cito tragoediam claudat.

§ 18. IN altera hujus morbi specie lentius est profluvium, et parcius; imo cito interdum definit rubri sanguinis stillicidium: liquor autem sanguineus aut lymphaticus copiosius quam par est ex utero profluens, sequentia saepissime inducit symptomata, et eo quidem quo traduntur ordine.

§ 19. PALLIDA fit mulier, languida, et debilis; crebris corripitur horripulationibus, cum respiratione difficillima, summa anxietate, pul-

* Hippocrat. aph. 23. lib. 1.

fu citato, debili, et parvo: horrores calore et rubore excipiuntur, per vices tamen remittunt; et incerti admodum sunt tam reditu quam duratione: his cito accedit lassitudo, gravitatis sensus, vertigo, viriumque prostratio. Atque hic quidem est primus fluxus immodici gradus, qui curationem non difficillimam habet.

§ 20. CUM latius serpit malum, dolet caput, gravior accedit vertigo, et summa circa praecordia depressio, ac se non aliter habet aegra quam si onus pectori imponatur; respiratio fit citatior; ipse vultus vividi coloris gratiam amittit, cavantur oculi, et quae juxta sunt ossa prominent; dies inquietos noctesque insomnes agit misera. Pulsus in hoc morbi stadio valde irregularis, nunc mollis est et languidus, rarus et tardus, mox deficit; breviter iterum formicans, seu vermiculans intercurrit.

SUBITUS aliquando exoritur in facie calor, dum extremas partes membrorum inalgescunt; imo haud raro rubent malae, dum frigidissimi sunt nasi et aurium apices, fronsque gelidis diffluit sudoribus. Secundus igitur hic est morbi gradus, qui rarissime accepit medelam.

§ 21. HUNC denique excipit ultimum hujus morbi

morbi stadium, in quo omnia in pejora ruunt: putridi et corrupti fiunt omnes corporis humores, et id quod ex utero profluit horrendum olet: praecordiorum fit summa angustia, et anxietas prorsus intolerabilis; pulsus tremulus, ferratus, et languidissimus, aliquando creberrimus, plerisque vero ante obitum omnino intercedit: respiratio nunc alta, crebra, et difficillima est; spiritusque totus fere e naribus fertur, atque frigidus emittitur; nariumque pinnae contrahuntur et dilatantur vicissim: pallor luridus faciem deformat: oculi concavi fiunt, nares acutae, et tempora collabuntur: scapulae foras veluti alae prominent: totum nunc corpus mali odoris est: lacrymae diffluunt: profluit alvus: pedes intumescunt: accedit singultus, animi defectio, nervorum distentio, gelidus sudor, extremorum frigus, tremor cordis et syncope, omnia certissimae mortis nuntia: horrendae autem totius corporis convulsiones ab omnibus hisce malis miseram haud raro subito et violenter abripiunt.

C A P. III.

De fluxus lochiorum immodici causis.

§ 22. CAUSAE ad hunc morbum praedisponentes sunt, primo, fibrarum laxitas et debilitas: dein tenuis, aquosa, et soluta sanguinis diathesis: denique scorbutica totius corporis, vel acris ipsius sanguinis indoles: fibrae enim laxae et debiles ea orbantur elasticitate (§ 6. & 13.), qua contrahi debent uterus ejusque vasorum lumina: sanguis porro solutus, tenuis, aquosus per patula vasorum ora (§ 12.) profluit facillime: si autem adsit insuper scorbutica vel acris quaevis sanguinis indoles, acrimonia et foeda corruptione vasa exedit et erodit, adeoque faciliorem sibi praesternit viam.

§ 23. INTER ea quae huic morbo nascituro ansam praebent, merito numerari possunt, (1.) febris, (2.) graviora animi pathemata, (3.) plethora, (4.) dolores in partu diuturni et vehementiores, (5.) medicamenta fortiora ad partum promovendum incaute propinata, (6.) sanguis coagulatus, placenta aut placentae frustula in utero relicta, quodcunque denique

nique sanguinis motum et impetum auget, aut uteri contractioni renititur.

§ 24. IN febre cum semper augeatur sanguinis vis, imo et rarefactio, intensius etiam erit momentum quo vasorum latera ferit; hinc solidorum in fluida actio, et horum in illa reactio, multum etiam augetur: vasa autem uterina maxime jam distenta et debilitata (§ 11.), aucto humorum impetu devicta, patulam sanguini irruenti praebent viam.

§ 25. IN gravioribus animi pathematibus, validius se contrahit cor, respiratio fit citatior, et acceleratur sanguinis motus, imo in vasa aliena aliquando protruditur: nemini igitur mirum erit sanguinem rapidissime et nimia vi circumactum, per vasa uterina dilatata (§ 12.) qua data porta ruere.

§ 26. A nimia sanguinis copia non solum dilatantur vasa sanguinea; serosa etiam et lymphatica disrumpuntur, qua fit, ut, data levi occasione, sanguis ruber in ea transire possit; vasa autem uterina nimis humorum congestionibus maxime opportuna (§ 4. & 11.), aucta sanguinis mole protinus obruta, eum copiose admodum effundunt.

§ 27. DOLORES in partu diuturni et vehementiores, non solum sanguinis vim et velocitatem

citatem augent, verum ejus particulas magis fluidas et tenues efficiunt: valida enim musculorum contractio quae in partu laborioso fit, globulos, comprimendo, attenuando, comminuendo, aptiores reddit ad transeundum (§ 7.) per vasa dilatata. Si vero, ut in partu difficili plerumque fit, dilacerentur aut rumpantur vasa, per eorum hiatus majore adhuc copia effluet sanguis.

§ 28. PHARMACA fortiora ad partum promovendum adhibita, non solum acrimonia, cor in frequentiores stimulant contractiones, at sale volatili ut plurimum referta, rubros sanguinis globulos solvunt et attenuant; quin porro, vehementiores vasorum uteri contractiones suscitant, quo factum est, ut sanguis, cum impetu et magna copia, ex orificiis articularum eructetur.

§ 29. SANGUIS coagulatus, placenta aut placentae frustula in utero relicta, dolores excitant perinde ac si foetus alter excludendus esset: omne denique extraneum in utero retentum huic morbo gignendo aptissimum est; uteri enim ejusque vasorum contractionem, et ad pristinum modum reditum omnino impedit; dum autem hostem expellere nititur natura, sanguis per subsultus exilit.

C A P. IV.

Fluxus immodici lochiorum praesagia.

§ 30. **I**MMODICUS lochiorum fluxus nunquam non periculosus est; sanguis enim adeo ex utero aliquando profluit (§ 17.), ut ne quidem astringentibus, quantumvis fortibus, cohiberi possit; tanta autem vi ruit, ut animam cum sanguine effundat misera.

§ 31. SI vero feliciori remediorum adhibitione mortem eluserit aegra, eo tantum nomine inducias impetrat, ut lentis penitus maceretur doloribus; immodica enim sanguinis jactura polyposas circa cor et vasa maxima saepius inducit concretiones; aut in leucophlegmatiam, tabem, hydropem, et longam quae haec sequuntur malorum seriem, miseram praecipitat.

§ 32. VARIA autem instituenda est prognosis pro causarum et symptomatum diversitate; quo lentius sanguis ex utero profluit, quo facilius profluvium fert mulier, quo aegrae temperies sanior, quo leviora omnia symptomata, eo major effulget salutis spes: contra autem,

si haemorrhagia violentior, si vacillent multum et subito aegrae vires, si adfit insuper morbosa corporis temperies, facile patet aegram in summo periculo versari: si vero pallor, languor, debilitas, anxietas circa praecordia, anhelatio, animi defectus, artuum tremor, lipothymia, et motus convulsivi superveniant, scire licet aegram brevi fati concessuram.

§ 33. IMMODICUS lochiorum fluxus qui a febre originem duxit, eo majus vel minus periculi habere judicatur, quo febris acutior vel mitior. Si a sanguinis aucta velocitate, quae in partu laborioso fit, oriatur; cito fraenatur aestus febrilis, imo et ipsa haemorrhagia, sola sanguinis jactura: si autem, cum siti ingente, pulsu duro, veloci, et parvo, invadat febris, spes in angusto sita est; indicant enim haec symptomata acrem sanguinis diathesin, qui, vasa stimulando, contractiones eorum suscitatur, et febre simulque haemorrhagiam auget.

§ 34. SI ab animi pathematibus ortum ducat hicce morbus, felix plerumque praedicandus est eventus: quamvis enim mirae narrantur fabulae, de pessimis pathematibus in corpus effectis, raro adeo ingentes excitant perturbationes,

tiones, quin, pacatis gravioribus animi motibus, restituatur legitima omnium functionum oeconomia.

§ 35. SI a plethora oriatur profluvium, tantum abest a periculo, ut vix morbis accensendum fit; nimia enim sanguinis mole ipsa haemorrhagia diminuta, deplentur vasa, et propria elasticitate se contrahit uterus.

§ 36. CUM dolores in partu diuturni et vehementiores huic morbo ansam praebent, infauſta admodum est prognosis; periculum enim subest ne a contusione et laceratione, quae in partu difficili plerumque accidunt, oriatur uteri inflammatio, in gangraenam, abscessum, scirrhum, aut cancrum horrendum transitura.

§ 37. EMMENAGOGA nisi fortiora fuerint et larga copia exhibita, raro lethale inducunt profluvium; quamvis enim insignem excitant sanguinis ebullitionem, brevi tantum durat earum vis.

§ 38. CUM sanguis coagulatus, placenta aut placentae frustula in causa sunt; eventus erit faustus vel infelix pro ratione temporis quo haec in utero manserunt, ut fusius infra (§ 49. lit. G.) dicendum est.

C A P. V.

De fluxus lochiorum immodici curatione.

P A R S I.

De generali fluxui lochiorum immodico medendi methodo.

§ 39. **E**XPLICATA sic naturali lochiorum excretionem, signis fluxus immodici traditis, et causis adumbratis, cognitis denique indiciis quae nos vel spe consolentur vel metu terreant; idonea, quibus expugnetur crudelis hicce morbus, remedia proponere nunc ordine pergam.

§ 40. A morbi historia haecenus tradita, haec sponte nascuntur indicationes curatoriae.

1. Fluxus immodicus coercendus.
2. Vasorum uterinorum et totius corporis fibrarum tonus restituendus.
3. Debita humorum crasis procuranda.

§ 41. MORBI plerique alii curantur causas eorum averruncando; immodico autem lochiorum fluxui, a quacunque oriatur causa, mortem quippe subitam minitanti, ilico obviam eundum

undum est; quo rite coercito, tempus et occasio causas ejus praedisponentes tollendi, et quae aut in solidis aut in fluidis vitiosa sunt in meliora mutandi, suppetent.

§ 42. AD haemorrhagiam uterinam coercendam, medicorum chorus, nescio qua revulsionem faciendi opinione inducti, venam secare haud dubitaverunt: ex quibus vero principiis pendeat haec praxis, aut quo consilio instituat, mihi sane videtur haud satis haecenus explicari. Argumentum a revulsionis doctrina desumptum, multum certe prima fronte aridet; rem autem rite perpendenti, dubium admodum et equivocum videbitur.

UNICUIQUE facile patebit, quam incongruum sit sanguinem detrahere, cum ob ejus inopiam mors jam adest in limine; in tali igitur casu phlebotomiam redarguere supervacaneum esset: scribit autem eruditissimus HOFFMANNUS *,
 “ plethoricas quandoque immanem pati haemorrhagiam a sola sanguinis redundantia:”
 id quod nos quidem adeo non negamus, ut pro causa fluxus immodici eam copiam supra posuerimus (§ 26.). Corollarium autem quod ab auctore celeberrimo elicitor, in illa saltem de

* Tom. 2. § 1. cap. 4.

qua agimus haemorrhagia, merito in dubium potest revocari: “Quod illae (sciz. quae haemorrhagiam ex hac causa patiuntur), sola sanguinis subtractione, vel etiam, si res postulat, repetita, ab incurfu hujus morbi vindicari possint *.” Observavimus alibi (§ 35.) talem haemorrhagiam vix morbis accensendam esse; adeoque minus medicina opus est ad eam coercendam: et profecto, quamvis minus plethoricis obesse possit sanguinis missio, ne vel iis quidem prodesse videtur; si qua enim datur revulsio dum sanguis e vena profluit secta, omnia quae ex hac proveniunt commoda, incommodis operationem circumstantibus aut consequentibus evertuntur: fascia enim, ante et post operationem absolutam, circa brachium ligata, magis liberam sanguinis circulationem per has partes impedit, quam ficta ista revulsione ad eas allici potest. Si tamen concedatur revulsionem revera fieri, nil ea prius boni praestaret quam sanguis crassus, coagulatus, in utero congestus (§ 4.), evacuatus sit: nullo autem modo melius depleri possunt vasa uterina, quam sanguine ex ipsorum cavis missio; topica enim haec evacuatio vasorum obstructi-

* Tom. 2. § 1. cap. 4.

oni, infarctioni, et inflammationi optime occurrit; postquam vero extranea omnia uteri contractioni renitentia ejecta sunt foras, nullo fere negotio se contrahit uterus (§ 5. 6. 14.), vasorumque lumina occludit.

§ 43. Ex dictis (§ 42.) colligere licet, sanguinis missionem a viro eximio adeo laudatam, egregios ab eo memoratos praestare usus in fluxu mensium immodico, aut in uterina gravidarum haemorrhagia, huic autem puerperarum minus convenire; imo in ea caute admodum et parca manu adhibendam esse; fluxus enim lochiorum immodicus nimiam plerumque fibrarum laxitatem pro causa agnoscit; hae autem sanguinis missione magis certe debilitarentur. Si quid vero a revulsione aliquis adhuc speret, tutiorem certe, si non efficacioram eam faciendi rationem ab HIPPOCRATE discat, cucurbitulam nempe ad mammas defigendo*.

§ 44. UT cohibeatur igitur fluxus,

A. ABDOMEN fascia ligandum est, ut fiat tanta ejus vasorum compressio quanta ab utero gravido ante partum fuerit; hac enim re impeditur nimia vasorum dilatatio, et adjutatur uteri contractio (§ 13.); sanguini etiam augetur

* Lib. v. aph. 50.

resistentia per aortam inferiorem transituro * ;
 majore itaque copia in superiorem proflu-
 et : datur adeo revera revulsio, sine ullo san-
 guinis dispendio.

B. UT facilius fiat motus sanguini superiora
 petenti, aegra semper resupinanda : dum enim
 erectum sustinetur corpus, sanguinem vi cordis
 sursum ferri, contra ipsius gravitatem, necesse
 est ; qua de causa majore copia in aortam infe-
 riorum ruit : corpore autem resupinato, in vasa
 superiores partes irrigantia recto itinere progre-
 ditur.

C. QUIES indulgenda ; a motu musculari,
 risu, loquela, et ab omni corpore agitante aut
 concutiente, cessatio imperanda ; augetur enim
 sanguinis vis et momentum a motu violen-
 to †.

D. EA adhibenda sunt remedia, quae san-
 guinem refrigerant, obstructions referant, et
 simul astrictiva vi pollent : haec non solum la-
 befactatum redintegant vasorum tonum, at
 sanguinis etiam impetum adeo imminuunt et
 infringunt, ut vasorum resistentiam pervincere
 nequeat. Hunc scopum haud infeliciter saepius

* Hales's Haemastatics, exper. 7. N° 4. and exper. 22.
 N° 14.

† Hales, ibid. exper. 1. N° 6. 7. 8. 9.

attigi, sale nitro purificato, et tinctura rosarum spiritu vitrioli ad gratum acorem imbuta.

E. ASTRINGENTIA adhibenda sunt fortiora, quae citius suos edunt effectus; adeoque, in haemorrhagia impetuofiori, lenioribus haec longe anteponenda. Hujus generis sunt alumen, bolus Armena, colcothar vitrioli, pulvis stypticus, saccharum saturni, sanguis draconis, terra Japonica, tinctura antiphthifica, et Helvetii styptica; quae cum fibras corrugant, tum etiam humoribus coagulum quoddam inducunt, et gluten quasi effingunt, quo coalescunt et compinguntur vasorum lacunae.

F. BALNEI frigidi ad fibras corroborandas efficacia omnibus innotescit; hic vero minime potest adhiberi: suadent tamen nonnulli medici dogmatici linteolum plicatum, aqua fontana gelidissima, oxycrato, aut vino rubro austero madefactum, lumbis applicandum; quod sane, vasa utero vicina stimulando, et in contractionem suscitando, insigne quandoque praebet auxilium.

§ 45. IN prima hujus morbi specie, ad atrocissimum profluvii impetum compescendum haec fere satisfaciunt; quo facto, ad alias perficiendas indicationes datur occasio.

§ 46.

§ 46. IN altera fluxus specie minus desiderantur astringentia fortiora; ea autem quae in prima specie ad literam D memorantur, huic etiam egregie opitulantur; monita porro ad literas A, B, C, supra tradita maxime conveniunt.

§ 47. AD indicationem secundam et tertiam quod attinet, hae simul et semel attendendae sunt.

A. VAPORES fotuum astringentium ex corticibus granatorum, quercus, floribus balauftiorum, rosarum rubrarum, radicibus tormentillae, et similibus, in aqua ferraria aut pyrmon-
tensi coctis, in uteri sinum missi, ad labefactum ejus tonum restituendum proficiunt.

B. ALIIS magis arridet ejusmodi liquorum, cum alumine et saccharo saturni in iis solutis, in uteri sinum per siphonem injectio; imo non desunt medici practici famae haud obscurae, qui spiritum vini tepesactum in uterum conjici praecipiunt: metuendum autem videtur, ne medicamina ista nimis acria et irritantia, mollem et teneram uteri substantiam vellicando, inflammationem inducant*.

§ 48. FIBRARUM totius corporis corrobora-

* Vid. Astruc on the diseases of women, p. 161.

ratio, et debita simul humorum crasis obtinetur,

A. DIAETA, ex cibis analeptis, eupeptis, blandis, saepe et parca copia exhibitis, ut chylo blando demulceatur sanguis superstes, vires instaurentur fractae, spirituumque praebetur resectio; pro potu interim communi assumendo decoctum album, cum cortice cinnamomi incocto.

B. OPIATIS, quae blanda et anodyna vi dolores ac motus effrenos placant atque sedant, et, prae omnibus aliis remediis, vasorum uterinorum vibrationes insolitas compescunt.

C. CATHARTICIS mitissimis, quae, alvum leniter ducendo, putridos auferunt humores, et dura excrementa, quae uteri cervicem premunt, adeoque dolorem et inflammationem excitant.

DIU etiam persistendo in usu remediorum astringentium et corroborantium, quibus cohibitus est fluxus immodicus; his etiam addendo corticem illam Peruvianam, omnium in hoc casu corroborantium praestantissimam.

P A R S II.

Monita quaedam, ad fluxus lochiorum immodici curationem, quatenus a diversis causis, spectantia.

§ 49. **C**ORONIDIS loco quaedam subjicienda sunt monita ad morbi hujus curationem, quatenus a diversis oriri potest causis, spectantia, quae tamen ad methodum generalem minus pertinere videntur.

A. SI a scorbutica sanguinis indole pendeat morbus, ea per sua propria remedia corrigenda.

B. SI a febre oriatur, ei etiam secundum regulas ab auctoribus, qui de ea, et diversis ejus generibus, diserte scripserunt, traditas, occurrendum est.

C. SI animi perturbationes morbum suscitaverint, hae, quantum fieri potest, leniendae; et in omni quidem morbi stadio, non corpori solo subveniendum est, sed menti, atque animo multo magis, nam haec quoque, nisi tanquam lumini oleum instilles, extinguuntur morbo: omni igitur ope nitendum est, ut blanda erigatur animus spe. Pulchra huic proposito

propofito conveniens narratur in Bibliis hiftoria foeminae ex profluvio uterino liberatae *.

“QUAEDAM autem mulier quae fanguinis
 “ profluvio duodecim jam laborabat annos, et
 “ multa a multis paffa medicis, omni fua re
 “ confumta, non folum nihil profecerat, fed
 “ in deterius venerat. Cum de JESU audivif-
 “ fet, venit a tergo, inter turbam; ejusque
 “ veltimentum tetigit. Cogitabat enim, fi
 “ vel ejus veltes attingeret, fe falfam fore.
 “ Et protinus aruit ejus fons fanguinis, fenfit-
 “ que corpore fe ab ea miferia effe fanatam.”

Novi quidem hancce curationem a multis extra naturae leges pofitam effe: et longe profecto mihi alia mens eft, quam ut varias theologorum de miraculis controverfias inirem. Hic tamen in proclivi eft obfervare, quod ex ipfa hiftoria verofimillimum fit gratam animi fpem fancta mulieris in CHRISTO JESU fiducia *divinitus* exfufcitata, ad morbum amolendum omne fere punctum contuliffe: moerore enim et moeftitia, quibus longa morbi duratione obruta erat, fugatis, animoque exhilarato blanda anticipatione medelae, placidi oriuntur in corpore lenioris gaudii effectus; tri-

* Evangelii fecundum Marcum cap. 5. v. 25.—29.

stitia et horribilis desperatio, cum malis innatis, avertuntur; quo factum est, ut perspiratio aliaque secretiones solitae rite et jucunde peragantur, ac denique omnia in viam naturae et salutis redeant; adeoque aruit sanguinis fons. Huic sententiae favere videntur ipsa Servatoris nostri verba; ei enim solita sua clementia inquit, “Tua te fiducia servavit; abi salva, et esto a tuo malo sana *.”

D. SI plethorica sit mulier, nihil est agendum donec minuatur sanguinis copia: medicum itaque cessare oportet dum sanguis profluat superfluus; postea in curatione secundum regulas supra traditas progrediendum est.

E. Quo longiores et vehementiores passa fuerit foemina in parturiendo dolores, eo magis in usu opiatorum persistendum; ad hoc, abdomen et lumbos anodynis emollientibus et antiphlogisticis illinere oportebit.

F. OPIATA maxime etiam adhibenda sunt, ad sedandos motus effrenos, ab inordinato emmenagogorum usu excitatos.

G. SI extraneum quid in utero relictum sit, nullo modo levare potest aegra; nisi id quod

* Marc. v. 34.

in utero est educatur; peritis igitur obstetricantis manibus explorandus est uterus, ut sanguis coagulatus, placentae frustula, aut quicquid aliud intus subsistit, extrahatur: si autem adeo constrictum sit os uteri, ut digitis dilatari nequeat, parva admodum restat sanationis spes; haec enim in pus cito colliquantur, quod acre stagnando fit, vasa stimulat, et profluvium adauget, plurimaeque alia inducit mala. Medela autem adhuc tentanda, sanguinem ita conservando medicamentis quae antisepticorum nomine insigniuntur, ut putredine non inficiantur. Hujusmodi sunt remedia ad literam D (§ 44.) supra memorata; balsama nativa, qualia sunt Peruvianum, Tolutanum, copaiba: huic scopo etiam inserviunt leniter et grate acida, et ea praesertim quae ex diaeteticis defumuntur.

EPILOGUS.

§ 50. **U**T finem faciam, claris in alma academia Edinburgena medicinae professoribus, quam maxime gratias ago, ob artis Apollinae elementa ex inclytis eorum dictis libata.

libata. Vos enim, ut ait poeta, dicta nobis
 suppeditastis patria, atque ex vestris chartis,

Floriferis ut apes in saltibus omnia libant,

Omnia nos itidem depascimur aurea dicta,

Aurea, perpetua semper dignissima vita.

LUCRET.

F I N I S.

